JURNALISTIKA

БИЛИМЛЕНДИРИЎГЕ ТИЙИСЛИ МАТЕРИАЛЛАРДЫ СӘЎЛЕНДИРИЎДЕ БАСПАСӨЗ ХЫЗМЕТИ ХАТКЕРИНИҢ КӘСИПЛИК ШЕБЕРЛИГИ

Даулетмуратов Тахир Пиратдинович – *оқытыўшы*
dauletmuratovtakhir7@gmail.com
Өзбекстан мәмлекетлик көркем өнер ҳәм мәденият институты Нөкис филиалы

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ МАСТЕРСТВО СЕКРЕТАРЯ ПРЕСС-СЛУЖБЫ В ОСВЕЩЕНИИ МАТЕРИАЛОВ, СВЯЗАННЫХ С ОБРАЗОВАНИ

Даулетмуратов Тахир Пиратдинович – *преподаватель*
Нукусского филиала Государственного института искусство и культуры Узбекистана

PROFESSIONAL MASTERY OF THE PRESS SERVICE SECRETARY IN COVERING MATERIALS RELATED TO EDUCATION

Dauletmuratov Tahir Piratdinovich – *Lecturer*
Nukus branch of the State Institute of Art and Culture of Uzbekistan

Таянч сўзлар: таълим, матбуот хизмати, медиаконтент, касбий маҳорат, журналистика, коммуникация, рақамли медиа, аудитория.

Резюме. Мақолада таълим соҳасига оид маълумотларни жамоатчиликка етказишда матбуот хизмати котибининг касбий маҳорати илмий-назарий жиҳатдан таҳлил қилинади. Таълим мазмунидаги маълумотларни тўплаш, текшириш, таҳлил қилиш, аудиторияга мослаштириш ва рақамли платформаларда тақдим этишнинг ўзига хос хусусиятлари аниқланади. Муаллиф таълим соҳасидаги матбуот хизмати котибининг журналистлик кўникмалари билан бирга таҳлилий, коммуникатив, рақамли-мултимедиавий ва касбий-ахлоқий компетенцияларга эга бўлиши зарурлигини асослайди.

Ключевые слова: образование, пресс-служба, медиаконтент, профессионализм, журналистика, коммуникация, цифровые медиа, аудитория.

Резюме. В статье с научно-теоретической точки зрения анализируется профессиональное мастерство секретаря пресс-службы в доведении до общественности информации, касающейся сферы образования. Определяются особенности сбора, проверки, анализа, адаптации к аудитории и представления информации в образовательном содержании на цифровых платформах. Автор обосновывает, что секретарь пресс-службы в сфере образования наряду с журналистскими навыками должен обладать аналитическими, коммуникативными, цифрово-мультимедийными и профессионально-этическими компетенциями.

Keywords: education, press service, media content, professionalism, journalism, communication, digital media, audience.

Summary. The article analyzes, from a scientific and theoretical perspective, the professional mastery of the press secretary in conveying information related to the education sector to the public. The features of collecting, verifying, analyzing, adapting to the audience, and presenting information in educational content are defined. The author substantiates that a press secretary in the field of education, along with journalistic skills, must possess analytical, communicative, digital-multimedia, and professional-ethical competencies.

КИРИСИЎ

XXI әсирде мәлимлеме-коммуникация технологияларының жедел раўажланыўы билимлендириў тараўындағы мәлимлемелерди сәўлелендириў усылларын да өзгертти. Билимлендириў реформалары, нызамшылықтағы өзгерислер, қабыл ҳәм баҳалаў системалары, билим алыўшылардың ҳуқықлары, санлы ҳәм инклюзив билимлендириўге байланыслы мәлимлемелер кең жәмийетшилик ушын әҳмийетли контентке айланбақта. Сонлықтан бул мәлимлемелердиң дәл, исенимли ҳәм түсиникли түрде тарқатылыўы баспасөз хызметиниң кәсиплик шеберлигине тиккелей байланыслы.

Баспасөз хызмети хаткериниң искерлиги тек рәсмий мәлимлемени жәриялаў менен шекленбейди. Ол мәлимлемени излеў, дереклерди тексериў, аналитикалық таллаў, медиаматериал жаратыў ҳәм аудитория менен байланыс орнатыў сыяқлы бир-бири менен байланыслы процесслерди қамтыйды. Осы себепли баспасөз хызмети хаткериниң

кәсиплик шеберлигин журналистика ҳәм коммуникация теорияларының түйискен жеринде қарастырыў мақсетке муўапық.

Билимлендириў тараўындағы баспасөз хызмети хаткериниң кәсиплик компетенциясын бирнеше өзара байланыслы компонентлер арқалы түсиндириўге болады. Олар — мәлимлемелик, журналистлик, тараўлық, аналитикалық, санлы-мультимедиалық, коммуникативлик ҳәм кәсиплик-этикалық компетенциялар.

Мәлимлемелик компетенция мәлимлемени излеў, таңлаў ҳәм оның дереккөзлериниң исенимлилигин баҳалаў қәбилетин аңлатады. Билимлендириўге байланыслы материалларда нормативлик ҳүжжетлер, статистика, рәсмий көрсеткишлер ҳәм эксперт пикирлери кең қолланылады. Сол себепли баспасөз хызмети хаткери деректи бирнеше дереккөз арқалы салыстырып, фактлерди тексериўи керек. Айрықша санлар, даталар, қабыл көрсеткишлери ҳәм нызамшылыққа байланыслы мәлимлемелердиң қәтелиги жәмийетшиликтиң дурыс бағдар алыўына керис тәсир етиўи мүмкин.

НӘТИЙЖЕЛЕР ҲӘМ ТАЛҚЫЛАЎ

Журналистлик компетенция медиатекстти кәсиплик талаплар тийкарында жаратыў менен байланыслы. Баспасөз хаткери жаңалық, пресс-релиз, интервью, репортаж ҳәм түсиндириў материалларын таярлаў усылларын билиўи керек. Бирақ билимлендириў контентиниң өзгешелиги сонда, кәсиплик терминлер ҳәм нормативлик түсиниклер кең аудиторияға түсиникли тилде берилиўи зәрүр. Демек, журналистлик шеберлик бул жерде тек тиллик саўатлылық емес, қурамалы мәлимлемени коммуникациялық жақтан қайта қурып бериў қабилети сыпатында көринеди.

Тараўлық компетенция билимлендириў системасының мазмунын ҳәм оның ишки механизмлерин билиўди талап етеди. Баспасөз хызмети хаткери билимлендириў нызамшылығы, оқыў процеси, баҳалаў, қабыл, педагоглардың кәсиплик искерлиги ҳәм билим алыўшылардың ҳуқықлары ҳаққында жетерли дәрежеде түсиникке ийе болыўы керек. Бул мәлимлемениң үстирт тарқатылыўының алдын алып, оның илимий ҳәм кәсиплик сапасын арттырады. Аналитикалық компетенция мәлимлемени тек келтириўден емес, оның себеп-байланысларын ашыўдан ибарат. Мәселен, статистикалық көрсеткишти жәриялаў менен бирге оның нени аңлататуғынын, қандай өзгерис болғанын ҳәм оның билимлендириў системасына тәсирин түсиндириў оқыўшы ушын әҳмийетли. Бул жерде салыстырыў, классификациялаў, динамиканы анықлаў ҳәм себеплик байланысларды ашыў методлары нәтийжели қолланылады.

Санлы-мультимедиалық компетенция заманагөй баспасөз хызметиниң ажыралмас бөлеги болып табылады. Веб-сайт, Telegram, Instagram, YouTube сыяқлы платформалардың аудиториясы ҳәм контентти қабыллаў формасы түрли болғанлықтан, бир мәлимлемени ҳәр платформаға сәйкес форматлаў зәрүр. Инфографика, фото, видео ҳәм визуал элементлер мәлимлемени қабыл етиўди жеңиллетиўи мүмкин, бирақ олар мазмунлық мақсетке бағыныўы керек.

Коммуникативлик компетенция баспасөз хызмети менен аудитория арасындағы керис байланысты тәмийинлейди. Аудиторияны сегментлеў бул процесстиң әҳмийетли шарти болып табылады. Абитуриент, ата-ана, педагог, студент ҳәм кең жәмийетшиликтиң мәлимлемеге болған талабы бирдей емес. Сонлықтан контентти мақсетли аудиторияның мәлимлемеге болған зәрүрлигине сәйкес қурып шығыў оның коммуникациялық нәтийжелилигин арттырады.

Баспасөз хызмети хаткериниң кәсиплик шеберлигинде кризислик коммуникация да айрықша орын тутады. Қабыллаў, имтихан, баҳалаў нәтийжелери ямаса билимлендириў системасындағы өзгерислерге байланыслы жалған ҳәм тексерилмеген мәлимлемелер тез тарқалыўы мүмкин. Бундай жағдайда баспасөз хызметиниң ўазыйпасы — жағдайды тез анықлаў, дереклерди тексериў, рәсмий позицияны түсиндириў ҳәм аудиторияға дәл мәлимлеме бериў. Кризислик коммуникацияда оперативлик пенен бирге анықлық, ашықлық ҳәм жаўапкершилик принциплери сақланыўы керек. Билимлендириў медиаконтентиниң сапасын анықлаўда анықлық, исенимлилик, оперативлик, түсиниклилик, логикалықлық, аудиторияға сәйкеслилик, визуаллық, интерактивлик ҳәм этикалықлық сыяқлы критерийлер тийкарғы өлшемлер болып табылады. Кәсиплик этика мәлимлемени бурмаламаў, тексерилмеген материаллардан бас тартыў, жеке мәлимлемелерди қорғаў ҳәм инсан қәдир-қымбатына ҳүрмет пенен қараўды талап етеди.

Усы теориялық көзқараслар тийкарында билимлендириў тараўындағы баспасөз

хызметиниң кәсиплик искерлигин төмендегише модель түринде көрсетуге болады: мәлимлемени анықлаў → дереклерди жыйнаў → фактлерди тексериў → аудиторияны анықлаў → аналитикалық таллаў → форматты таңлаў → медиаматериал таярлаў → жәриялаў → байланысты үйрениў → контентти жетилистириў. Бул избе-излик мәлимлемениң тийкарғы деректен аудиторияға шекемги қозғалысын ҳәм оның сапасын тәмийинлейтуғын тийкарғы кәсиплик басқышларды өз ишине алады.

ЖУЎМАҚ

Билимлендириўге тийисли материалларды сәўлелендириўде баспасөз хызмети хаткериниң кәсиплик шеберлиги — журналистлик көнликпелердиң жыйындысы ғана емес, ал мәлимлемелик, аналитикалық, тараўлық, санлы-мультимедиалық, коммуникативлик ҳәм этикалық компетенциялардың өзара байланыслы системасы. Баспасөз хаткери қурамалы билимлендириў мәлимлемесин илимий анықлық ҳәм кәсиплик жаўапкершилик тийкарында аудитория ушын түсиникли медиаконтентке айландырады.

Демек, заманагөй билимлендириў баспасөз хызметиниң тийкарғы ўазыйпасы мәлимлемени тек тарқатыў емес, институт пенен жәмийет арасында исенимли коммуникациялық байланыс орнатыў болып табылады. Оның нәтийжелилиги мәлимлемениң дәллиги, аналитикалық тереңлиги, аудиторияға сәйкеслилиги ҳәм кәсиплик-этикалық талапларға жуўап бериўи менен белгиленеди.

Пайдаланылған әдебиятлар

1. Mirziyoyev Sh. Matbuot va ommaviy axborot vositalari xodimlariga yo‘llagan tabrigi. 2017-yil 27-iyul.
2. Mo‘minov F.A. Jurnalistika ijtimoiy institut sifatida. – T.: Universitet, 1998.
3. Прохоров Е.П. Журналистика. Государство. Общество. – М., 1996.
4. Xudoyqulov M. Ommaviy axborot vositalari nazariyasi. – T.: Universitet. 1999.
5. Qozoqboyev T.M., Xudoyqulov M. Jurnalistika. Oliy o‘quv yurtlari uchun darslik. – T., 2009.
6. Муротова Н. ва б., Онлайн журналистика ва медида янги трендлар. VII жилд. Тошкент, 2019.
8. Muminov F.A., Bekbawliev D.O hám basqalar. Jurnalistika hám ǵalaba kommunikaciya tiykarlarí. Sabaqlıq. – T.: «Yosh avlod matbaa». 2021.